

Н.М. Матвєєва, А.С. Жога

Харківський національний університет міського господарства імені О.М. Бекетова, Україна

ДОСЛІДЖЕННЯ ТЕОРЕТИЧНИХ ОСНОВ ФОРМУВАННЯ ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВА

У статті розглянуто неоднозначність думок різних авторів щодо сутності трактування таких категорій, як потенціал та ресурсний потенціал. Висвітлено підходи до визначення ресурсного потенціалу та наведені визначення даної категорії. Автором запропоновано визначення ресурсного потенціалу підприємства. У статті описана методика оцінки ресурсного потенціалу підприємства.

Ключові слова: потенціал, потенціал підприємства, ресурсний потенціал, методика оцінки

Постановка проблеми

Підвищення рівня ефективності використання ресурсного потенціалу є одним із найважливіших завдань для успішного функціонування будь-якого підприємства. Ефективність використання ресурсного потенціалу підприємств вимагає визначення чіткої методики оцінки даного процесу. Тому нами був запропонований комплексний підхід до методики оцінки ресурсного потенціалу підприємств.

Аналіз останніх досліджень і публікацій

Вивченню проблем ефективного використання ресурсного потенціалу приділяють увагу як зарубіжні, так і вітчизняні вчені. Серед останніх робіт присвячених даній тематиці можна виділити таких вчених, як С.Ю. Стексова, К.М. Миско, Г.М. Підлецький, Ф.Н. Клоцвог, та інші [11; 15]. Між тим критичний аналіз наукових джерел доводить, що наукові уявлення в цьому напрямі все формуються.

Формування мети статі

Метою даного дослідження є визначення методології оцінки ефективного використання ресурсного потенціалу, а також надання алгоритму впровадження методики оцінки ресурсного потенціалу підприємств сфери послуг.

Виклад основного матеріалу Дослідження становлення терміну «потенціал»

Вивчення еволюції наукового розуміння терміна «потенціал» дає змогу зробити висновок, що його запровадження в економічні дослідження було пов'язане з розробкою проблем комплексної оцінки рівня розвитку виробничих сил у двадцяті роки минулого століття.

Термін «потенціал» у своєму етимологічному значенні походить від латинського слова «*potentia*» й означає «приховані можливості», які в господарській практиці завдяки праці можуть стати реальністю.

У вітчизняній економічній літературі цей термін у широкому розумінні трактують як можливості, наявні сили, запаси, засоби, які можуть бути використані, або як рівень потужності у будь-якому відношенні, сукупність засобів, необхідних для чогонебудь. Тлумачний словник української мови також під цим терміном розуміє «приховані здатності, сили для якої-небудь діяльності, що можуть виявитися за певних умов».

Таким чином, терміни «потенціал», «потенційний» означають наявність у кого-небудь (будь-то окремо взята людина, первинний робочий колектив, суспільство в цілому) прихованих можливостей, які ще не виявилися, або здатності діяти у відповідних сферах.

Еволюція трактування науковою думкою терміна „потенціал” в економіці відображено в табл. 1.

У розвитку сучасних уявлень про потенціал можна виділити три напрями. Представники першого (Д. Черников, С. Белова, Є. Фігурнов та інші) стверджують, що потенціал – це сукупність необхідних для функціонування або розвитку системи різних видів ресурсів. До складових потенціалу в цьому розумінні відносять відповідні трудові, матеріальні, фінансові та інформаційні ресурси, які залучаються у сферу вдосконалення виробництва. Сюди ж включають і сукупність ресурсів, яка забезпечує необхідний рівень організації виробництва та управління, ресурси сфери освіти і перепідготовки кадрів. «Ресурсне» розуміння потенціалу має важливе значення для планування та управління виробничою діяльністю, але не вичерпує найістотніших його характеристик [5].

Таблиця 1

Еволюція трактування науковою думкою терміна „потенціал” в економіці

№	Автор	Рік	Визначення
1	Воблий К.Г.	1924	Потенціал виробничих сил – потенційна можливість країни виробляти матеріальні блага для задоволення потреб населення [17].
2	Вейц В.	1927	Потенційні виробничі сили – не тільки матеріальні елементи, а також ті чи інші матеріальні і умови, за яких здійснюється виробничий процес [17].
3	Струмилін С. Г.	1954	Економічний потенціал – сукупна виробнича сила праці всіх працездатних членів суспільства [17].
4	Нємчинов В. С.	1967	Потенціал розширеного виробництва – ресурсні можливості національної економіки для здійснення економічного зростання [17].
5	Анчишкін О. І.	1973	Виробничий потенціал – сукупність ресурсів, які в процесі виробництва набувають форми факторів виробництва.
6	Абалкін Л. І.	1981	Потенціал – це узагальнена збірна характеристика ресурсів, прив'язана до місця й часу [1].
7	Архангельський В. М.	1983	Потенціал – засоби, запаси, джерела, які є в наявності і можуть бути мобілізовані для досягнення певної мети або розв'язання певної задачі [17].
8	Рєпіна І. М.	1998	Підприємницький потенціал – сукупність ресурсів (трудових, матеріальних, технічних, фінансових, інноваційних і т. п.), навичок і можливостей керівників, спеціалістів та інших категорій персоналу щодо виробництва товарів, здійснення послуг (робіт), отримання максимального доходу (прибутку) і забезпечення сталого функціонування та розвитку підприємства [17].
9	Олексюк О. І.	2001	Потенціал підприємства – максимально можлива сукупність активних і пасивних, явних і прихованих альтернатив (можливостей) якісного розвитку соціально-економічної системи підприємства у певному середовищі господарювання (ситуаційно-ринкова складова) з урахуванням ресурсних, структурно-функціональних, часових, соціокультурних та інших обмежень [10].
10	Сафонов Ю.М., Завізна Н.С.	2011	Потенціал підприємства – це наявні можливості, ресурси, запаси, що можуть бути використані для досягнення певної мети (завдань) і підтримки конкурентоздатності на ринковому просторі [13].

Друга група авторів (М. А. Іванов, Ю. Г. Одегов, К. Л. Андреев та інші) уявляє потенціал як систему матеріальних та трудових факторів (умов, складових), що забезпечують досягнення мети виробництва. Основою для такого підходу є висловлювання К. Маркса про те, що засоби праці, предмет праці та робоча сила як фактори виробництва та елементи утворення нового продукту виступають як можливості, що підкреслює їхній потенційний характер. Для перетворення цієї можливості на дійсність «вони мають з'єднатися». Вони стверджують, що дослідження ефективності розвитку економіки мають базуватися не на досягнутому рівні використання ресурсів, а на потенційних можливостях виробництва.

Учені третього напрямку (І. Ансофф) розглядають потенціал як здатність комплексу ресурсів економічної системи виконувати поставлені перед нею завдання. Потенціал, на їхню думку, – це цілісне уявлення про єдність структури і функції об'єкта, вияв їх взаємозв'язку. На цій основі робиться висновок про сукупні можливості колективу виконувати певні завдання – що вдаліше склалася структура об'єкта, що більше відповідають одні

одним його структурні та функціональні елементи, то вищими будуть його потенціал і ефективність.

Вивчення економічної сутності ресурсного потенціалу підприємства

Перехід до нового механізму господарювання значно підвищив актуальність дослідження тих ринкових ознак потенціалу, якнайповніше виражають, на нашу думку, поняття «потенціал підприємства».

В українській мові під категорією «потенціал» розуміють [4] «ступінь потужності в будь якому відношенні, сукупність усіх засобів, можливостей, необхідних для будь чого».

В загальному розумінні «потенціал» розглядається як «засоби, запаси, джерела, які є в наявності й можуть бути мобілізовані для досягнення певної мети, здійснення плану, вирішення якого-небудь завдання; можливості окремої особи, суспільства, держави в певній області» [2].

В кінці 80-х років ХХ ст. в Українському Радянському Енциклопедичному словнику було представлено визначення «потенціалу» як економічної категорії. Це є «...сукупність

економічних ресурсів і можливостей ..., які можуть бути використані для досягнення цілей соціально-економічного розвитку суспільства» [16].

Відносно підприємства представлений підхід до визначення потенціалу в економічній енциклопедії [6] – це «наявність у економічного суб'єкту ресурсів, їх оптимальна структура та вміння раціонально використовувати їх для досягнення поставленої мети».

Таким чином, можна сказати, що «потенціал - це можливості здійснювати господарську діяльність завдяки використанню ресурсів; ступінь можливого прояву якої-небудь дії, якої-небудь функції».

В наукових виданнях поняття «економічний потенціал підприємства» отожднюють з поняттям «потенціалом підприємства» [12] і розглядається як динамічне поняття, узагальнений показник, одна із важливих характеристик діяльності підприємства, яка формується за рахунок виробничої і невиробничої сфер та використовується для оцінки його діяльності.

Саме «економічний потенціал» є основою для прийняття оперативних, тактичних і стратегічних рішень; сприяє вибору напрямків розвитку і забезпеченню економічної стійкості; є одним із базових критеріїв в процесі управління.

В науці існує підхід, згідно з яким зміст «економічного потенціалу» складається з двох компонент:

- суб'єктивна – це здібності робітників, колективів до використання ресурсів і створення максимального об'єму матеріальних благ та послуг, а також здібності управлінського апарату підприємства, галузі (господарської системи в цілому) к оптимальному використанню існуючих ресурсів;

- об'єктивна – це сукупність трудових, матеріальних, нематеріальних і природних ресурсів, які залучені і незалучені в виробництво але мають реальну можливість брати участь.

Представлені визначення дають можливість виділити чотири підходи до трактування, згідно яких «економічний потенціал»:

- сукупність ресурсів, які має підприємство;
- є результатом економічних і виробничих відношень між суб'єктами господарювання;
- сукупна спроможність підприємства;
- це здатність господарської системи освоювати та переробляти народне багатство для задоволення суспільних потреб.

Можна виділити чотири напрями у визначенні поняття «економічний потенціал», «виробничий потенціал», «ресурсний потенціал».

Перший напрям представляють вчені Д. Черніков, С. Белова, Е. Фігурнов та інші. Вони стверджують, що потенціал - це сукупність різних ресурсів необхідних для функціонування або розвитку системи. Науковці другого напрямку (М. А. Іванов, П. Ігнатівський, К. Л. Андреев) стверджують, що виробничий потенціал - це система матеріальних та трудових факторів, які забезпечують досягнення мети виробництва. Представники третього напрямку у визначенні поняття «виробничий потенціал» (І. М. Рєпіна, О. І. Олексюк) трактують потенціал як здатність сукупності виробничих ресурсів виконувати поставлені перед нею завдання. Прихильники четвертого напрямку у визначенні ресурсного потенціалу (П. Ігнатівський, М. Іванов, К. Андреев, І. Рєпіна) визначають його як сукупність виробничих ресурсів підприємства на відповідну дату, він є основою формування виробничої програми.

На нашу думку, не слід включати будь-який ресурс до складу ресурсного потенціалу, тому що це повинно базуватись на об'єктивній основі, бути теоретично доведеним і практично доцільним. При суб'єктивному підході до вирішення даного питання виникає небезпечність включення другорядних ресурсів або окремих складових важливіших ресурсів замість їх цілісної уяви або ж можуть бути залучені псевдо ресурси, тобто такі фактори виробництва, які не мають матеріально-речового змісту, але у певній мірі розкривають характер використання окремих ресурсів

Таким чином, автори включають у поняття «ресурсний потенціал» той чи інший ресурс виробництва і від того, на скільки оптимальною буде структура елементів ресурсного потенціалу, залежать ефективність та фінансова стійкість підприємств. На нашу думку, ресурсний потенціал - це наявність на конкретну дату в суспільному виробництві відповідних засобів виробництва, трудових ресурсів і відповідної їм системи управління (потенціал управління).

Термін «ресурсний потенціал» в наукових дослідженнях використовується в основному відносно крупних економічних районів, країни в цілому. Але, оскільки одними з головних складових ресурсного потенціалу цих суб'єктів є підприємства, які забезпечують виробництво товарів і послуг, представляється цілком обґрунтованим застосувати цей термін відносно підприємства.

Для визначення ресурсного потенціалу підприємства як об'єкту дослідження необхідно зупинитися на теоретичних підходах до цього терміну в дослідженнях вчених економістів в табл. 2.

Теоретичні основи категорії «ресурсний потенціал» вчених економістів

Автори	Визначення ресурсного потенціалу
К. М. Миско	Сукупна величина реалізованих і нереалізованих можливостей використання ресурсів у процесі задоволення суспільних потреб, що виражається у ресурсній формі її подання [8].
Ф. Н. Клоцвог, І.А.Кушнікова	Сукупність природних і економічних ресурсів, що беруть участь у досягненні кінцевого народногосподарського результату [7].
А.М.Бабашкіна, М.А. Комаров	Взаємопов'язана сукупність матеріально-речових, енергетичних, інформаційних засобів, а також самих працівників, які використовують (або можуть використовувати) їх у процесі, виробництва матеріальних благ і послуг [3].
Свободін В. А	Сукупність наявних у розпорядженні підприємства ресурсів (земельних, трудових, матеріальних). [14].
ОгороковаЛ. Г.	Сукупність всіх ресурсів підприємства, що забезпечують можливість отримання максимального економічного ефекту в заданий момент часу. [9].
А.Г. Фонотов	Обсяг ресурсів, узятий в зіставленні з народногосподарськими потребами, і з урахуванням можливостей розширення і поповнення цих ресурсів у довгостроковій перспективі пов'язуючи його, перш за все з характеристикою джерел ресурсів [18].
С. Ю.Стексова	Сукупність накопичених ресурсів господарюючого суб'єкта, що характеризують можливості системи по здійсненню цілеспрямованої діяльності з урахуванням впливу факторів внутрішнього і зовнішнього середовища [15].

Таким чином, одні вважають, що категорія «ресурсний потенціал» є конгломерат ресурсів без урахування їх якісної сторони. Інші вважають, що ресурсний потенціал є матеріальною основою виробництва, але в статисті, тобто до моменту їх залучення до виробничого процесу. Треті - не враховують цільове призначення ресурсного потенціалу [11].

На основі проведеного дослідження нами пропонується наступне визначення ресурсного потенціалу підприємства — це сукупність матеріальних, нематеріальних, трудових, фінансових ресурсів, включаючи здатність робітників підприємства ефективно використовувати названі ресурси для виконання місії, досягнення поточних та стратегічних цілей підприємства.

Склад ресурсного потенціалу.

1. Матеріальні ресурси — це ресурси в натурально-речовинній формі, які використовуються у виробничій (господарчій) діяльності підприємства. До їх складу входять основні засоби та частка обігових фондів:

Основні засоби — це матеріально-речовинні цінності підприємства, які використовуються або призначені як засоби праці.

Частина обігових засобів входить до складу матеріальних ресурсів. Це є малоцінні та швидкозносні предмети, пакувальний матеріал, паливо, електроенергія, технологічні та ін.

2. Нематеріальні ресурси — об'єкти промислової та інтелектуальної власності, здатні приносити користь тривалий час: гудвил, ноу-хау, база знань, база даних, патент, винахід та ін.

3. Трудові ресурси підприємства — кількість робітників, зайнятих на підприємстві, та тих, хто

входить до його складу за основною та допоміжною діяльністю.

4. Фінансові ресурси — сукупність грошових прибутків та надходжень, які знаходяться в розпорядженні підприємства для виконання фінансових обов'язків, здійснення витрат на відтворення підприємства та для стимулювання робітників.

Методика оцінки ресурсного потенціалу підприємства

Враховуючи наведене вище, ресурсний потенціал - це можливості організації по використанню ресурсів, що є у неї, і ресурсів, які підприємство не використовує, але які є в зовнішньому середовищі і тих, які можуть з'явитися в майбутньому, включаючи і відчутні (речові) і невідчутні ресурси для максимального задоволення потреб населення в своїх товарах/послугах, а також виробництва доданої вартості і отримання прибутку.

Потенціал можна розділити на відчутний і невідчутний (див. рис. 1).

Дана схема складу і структури ресурсного потенціалу є принциповою для створення методики оцінки ресурсного потенціалу.

Проблема комплексної ефективної оцінки ресурсного потенціалу підприємства в цілому залишається відкритою, хоча оцінка складових потенціалу на даний момент часу вже детально досліджена і описана багатьма авторами в процесі аналізу переходу України до ринкової економіки. Але в даний момент ми розглядаємо алгоритм впровадження методики, тому стисло приведемо основні положення методики.

Методика заснована на розділенні потенціалу на складові (рис. 1) і поетапної оцінки кожної з них.

При цьому найбільш важливі складові відчутного і невідчутного потенціалів - фінансовий і людський підпотенціал, відповідно, - виділені в окремі блоки оцінки.

Згідно методиці оцінюється ресурсний потенціал, потім кожному набутому значенню

привласнений рівень (високий, середній, низький) і по важливості складових і сукупним рівням визначається оцінка відчутної і невідчутної складової ресурсного потенціалу, а потім інтегруються рівні в підсумкову оцінку ефективності використання потенціалу.

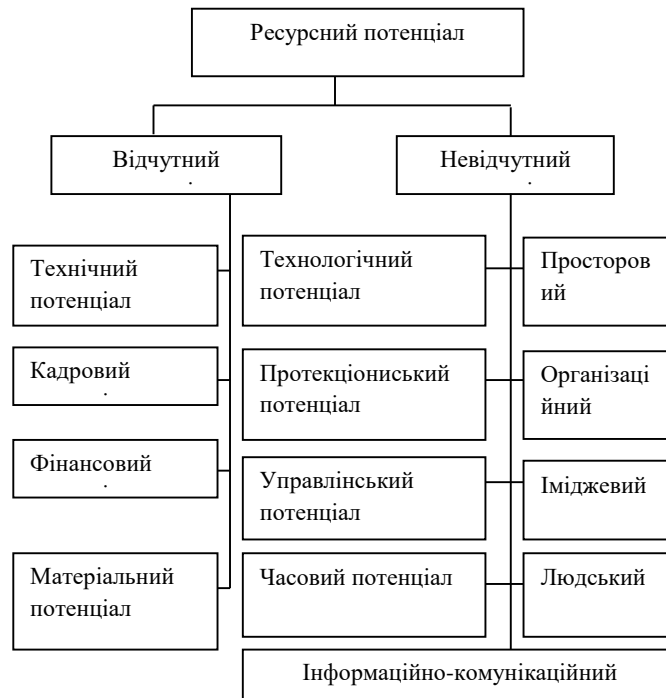

Рис. 1. Склад і структура ресурсного потенціалу підприємства

Будь-яка методика, схвалена до впровадження, потребує детального опрацювання по виконавцях, функціях, термінам тощо. Алгоритм впровадження методики є блок-схемою, яка представлена на рис. 2, вона включає 12 блоків, взаємопов'язаних логічною послідовністю і концептуальною суттю методики оцінки використання ресурсного потенціалу.

Кожен етап (блок) має зворотний зв'язок з блоком методики оцінки ресурсного потенціалу, тобто після кожного етапу методика може допрацьовуватися під специфічні умови конкретного підприємства сфери послуг.

Кожен етап реалізації алгоритму оцінки використання ресурсного потенціалу знаходиться під постійним моніторингом і контролем з боку керівництва, оскільки від отриманих результатів залежатиме подальша політика підприємства.

Таким чином, запропонований алгоритм впровадження методики оцінки ефективності використання ресурсного потенціалу (див. рис. 2) є програмою, що пропрацьована детально, і дозволяє

поглянути на проблему оцінки ресурсного потенціалу досить широко, з різних точок зору.

Впровадження методики оцінки ефективності використання ресурсного потенціалу по запропонованому алгоритму дозволить побачити цілісну картину стану підприємства сфери послуг в даний момент часу і стратегічні перспективи розвитку.

На рис. 3 показано, як між собою корелюють система управління, функції управління, яке місце повинні зайняти алгоритм впровадження методики оцінки і яке місце займає алгоритм в процесі формування ефективності системи управління при постійній управлінській дії з боку менеджера.

Висновки

Таким чином, ми розглянули комплексну методику до оцінки використання ресурсного потенціалу, який включає в себе блок – схему з 12 складових (блоків)аналіз, які дозволяють поглянути на проблему оцінки ресурсного потенціалу досить широко, з різних точок зору. Підводячи підсумок,

можна сказати, що слідування приведеному алгоритму дозволить підприємству сфери послуг самостійно випробувати методіку оцінки ефективності використання ресурсного потенціалу

підприємства, а облік рекомендацій допоможе більш раціонально підійти до питання організації впровадження.

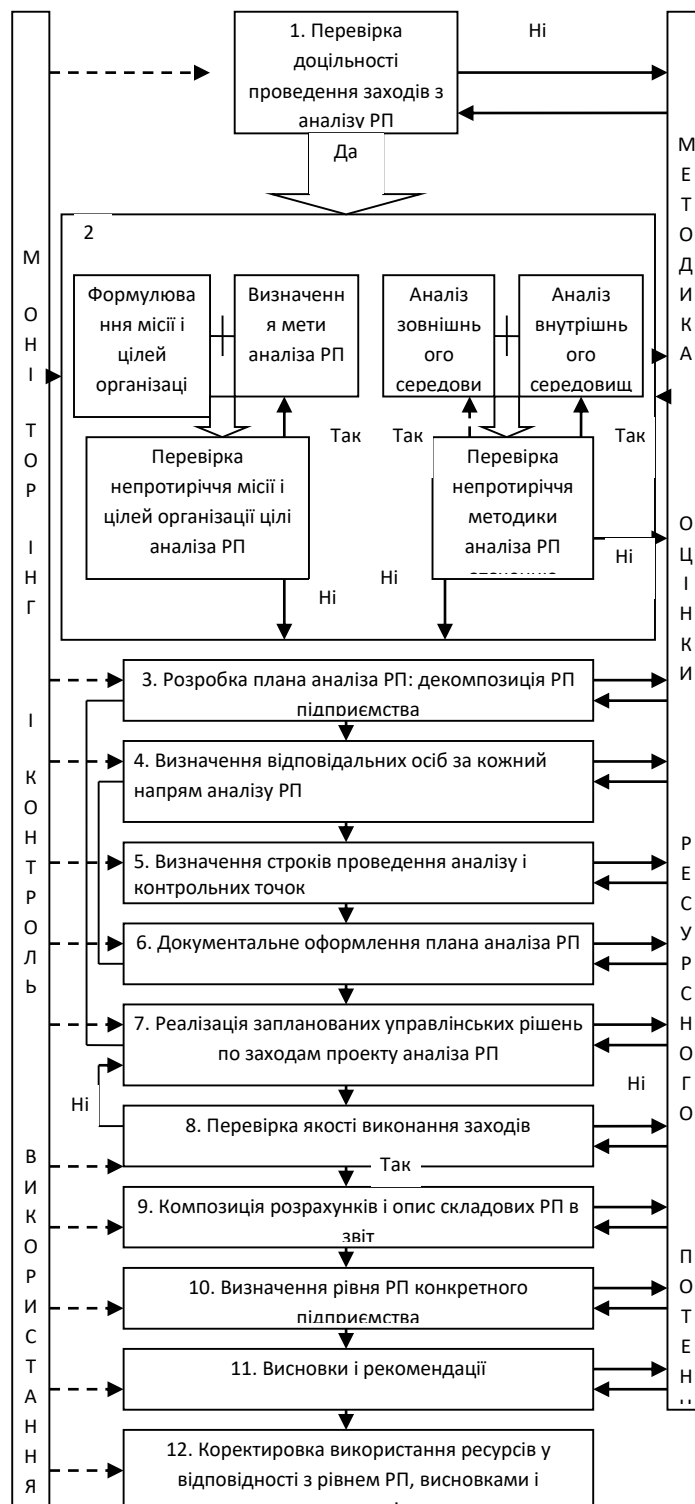

Рис. 2. Блок – схема «Методики оцінки використання ресурсного потенціалу»

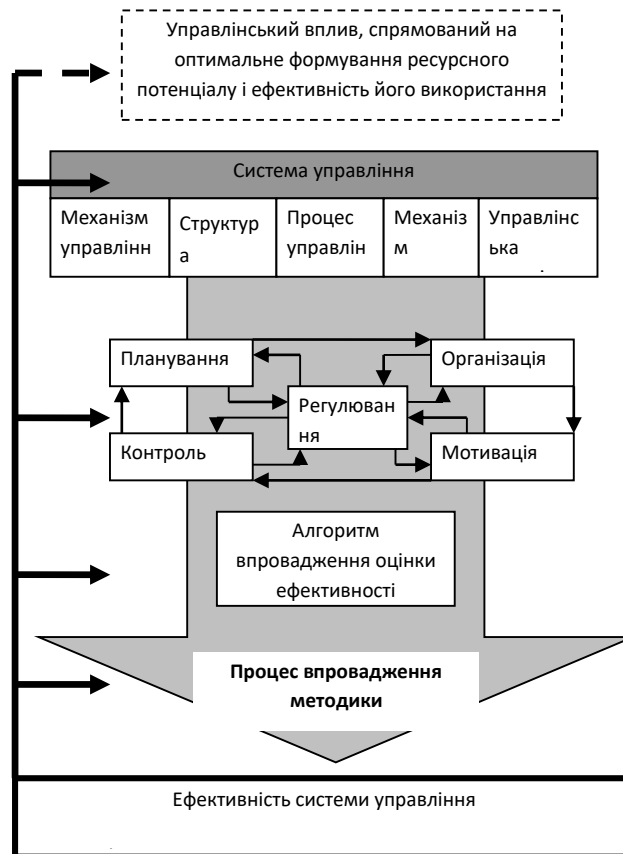

Рис. 3 Алгоритм впровадження методики оцінки ресурсного потенціалу підприємства

Література

1. Абалкин, Л.И. Дialeктика социалистической экономики [Текст] / Л.И. Абалкин / – М., 1981 – 351 с.
2. Ансофф, И. Стратегический менеджмент. Классическое издание [Текст] / И. Ансофф / Пер. с англ. под. ред. А. Н. Петрова. – СПб. : Питер, 2011. – 344 с.
3. Бабашикина, А.М. Ресурсный потенциал экономического роста [Текст] / А.М.Бабашикина, М.А.Комаров, Н.П.Фигурнова, Е.В.Красникова. – М.: Путь России: Экон. лит., 2002. 567с.
4. Губина, О.В. Аналіз фінансово-господарської діяльності: практикум. [Текст] / О.В. Губина, В.Е. Губин 2-е изд., перераб. и доп. - М.: ФОРУМ, ИНФРА-М, 2012. - 192 с. 978-5-8199-0320-9.
5. Должанський, І.З. Управління потенціалом підприємства [Текст]: навч. посіб. / І.З. Должанський, Т.О. Загорна, О.О. Удалих. – К.: ЦНЛ, 2006. – 362 с.
6. Економічна енциклопедія: У трьох томах. [Текст] / Редкол.: Мочерний С.В. та ін. – К.: Видавничий центр "Академія", 2002. – Т.3. – 952 с.
7. Клоцвог, Ф. Н. Макроэкономическая оценка ресурсно потенциала российских регионов [Текст] / Ф. Н. Клоцвог, И. А. Кушникова // Проблемы прогнозирования. — 1998. — №2. — С. 23-24.
8. Миско, К. М. Ресурсный потенциал региона (теоретические и методологические аспекты исследования) [Текст] / К. М. Миско. – М.: Наука, 1991. – 94 с.
9. Огорокова, Л. Г. Ресурсный потенциал предприятий [Текст] / Л. Г. Огорокова. – СПб.: С ПбГТУ, 2001. – 293 с.
10. Олексюк, О. І. Управління потенціалом акціонерних товариств [Текст] / О.І. Олексюк // Автореф. дис. канд. екон. наук. – К., 2001.

11. Підлісецький, Г.М. Підвищення ефективності використання ресурсного потенціалу підприємств [Текст] / Г.М. Підлісецький // Економіка АПК. – 2008. – № 5. – С. 65-66.
12. Рябікіна, Н.І. Теоретико-методологічні засади оцінки та оптимізації використання потенціалу промислового підприємства (на прикладі гірничо-збагачувальних підприємств) [Текст]: Автореф. дис... канд. екон. наук: 08.06.01 / Н.І. Рябікіна; Одеський держ. економічний ун-т. — О., 2003. — 19с.
13. Сафонов, Ю. М. Управління потенціалом підприємства [Текст]: навч. посібн. / Ю. М. Сафонов, Н. С. Завієзна / – Одеса: Апрель, 2011. – 234 с.
14. Свободин, В. А. Вопросы определения и эффективности производственного потенциала [Текст] / В. А. Свободин // АП: экономика, управление. – 1991. – № 3. – С. 2730.
15. Стеклова, С. Ю. Методология определения ресурсного потенциала строительного предприятия [Текст] / С.Ю. Стеклова // Менеджмент в России и за рубежом. – 2007. – № 4. – С. 83–86.
16. Украинский Советский Энциклопедический Словарь: В 3-х т. Т.2 [Текст] / Редкол.: А.В. Кудрицкий (ответ. ред.) и др. - К.: Глав. ред. УСЭ, 1998. – 768с.
17. Федонін, О. С. Потенціал підприємства: формування та оцінка [Текст] : навч.-метод. посіб. для самостійного вивчення дисципліни / О.С. Федонін, І.М. Репіна, О.І. Олексюк ; Міністерство освіти і науки України, Київський національний економічний університет. Київ : КНЕУ, 2005. – 261 с.
18. Фототов, А.Г. Ресурсный потенциал: планирование и управление [Текст] / А.Г. Фототов. – М.: Экономика, 1985. – 138 с.

References

1. Abalkin, L.I. (1981). Dialectics of a socialist economy, 351.

2. Ansoff, I. (2011). Strategic management. Classic Edition. Trans. from English under. ed. A.N. Petrova. - SPb., - 344.
3. Babashkina, A.M., Komarov, M.A., Figurnova, N.P., Krasnikova, E.V. (2002). Resource potential for economic growth. M.: Path of Russia: Econ. lit., 567.
4. Gubina, O.V., Gubin, V.E. (2012) Analysis of financial and governmental activities: practical work. 2nd ed., Pererab. and add. M.: FORUM, INFRA-M, 192. 978-5-8199-0320-9.
5. Dolzhyansky, I.Z., Dolzha, I.Z., Zorna, T.O., Udalih, O.O. (2006). Managing the potential of the company: navch. Posib, 362.
6. Economical encyclopedia: At trioh volumes. Redkol.: Mocherniy S.V. that in. - K.: Vidavnichy center "Akademiya", V. 3, 952.
7. Klotsvog, F. N., Kushnikova, I.A. (1998) Macroeconomic assessment of the resource potential of the Russian regions *Problems of Forecasting*, 2, 23–24.
8. Misko, K.M. (1991) Resource potential of the region (theoretical and methodological aspects of the study), 94.
9. Okorokova, L. G. (2001). Resource potential of enterprises - SPb.: With – PBSTU, 293.
10. Oleksyuk, O. I. (2001). Management of potential partnerships , 39.
11. Pidysetskii, G.M. (2008). The efficiency of the resource potential of the company. *Ekonom_ka APK*, 5, 65-66.
12. Ryabikina, N.I. (2003). Theoretical and Methodological Assault Evaluation and Optimal Optimization of the Potential of the Industrial Company (on the application of the Civil and Pedagogical Program): Author. dis ... cand. econom Sciences: 08.06.01. Odeskiy der. Economical University, 19.
13. Safonov, Yu. M., Zavizzna, N.S. (2011) Managing the potential of the company: [fore. Emb.] - Odesa: April., 234.
14. Svobodin, V. A. (1991). Questions of the definition and efficiency of the production potential *AP: economics, management*, 3, 27-30.
15. Steksova, S. Yu. (2007). Methodology for determining the resource potential of a construction enterprise. *Management in Russia and abroad*, 4, 83–86.
16. Ukrainian Soviet Encyclopedic Dictionary: In 3 tons. Vol.2 / Redkol.: AV Kudritsky (answer. Ed.), Etc. - K.: Glav. ed. USE, 768.
17. Fedonin, O. S., Ryepina, I.M., Oleksyuk, O.I. (2005). Potensial of the company: formating and evaluating: navch.- method. posib for self-discipline vivchennya. Ministry of Science and Science of Ukraine, Kyiv National Economic University. Kiev: KNEU, 261.
18. Phonotov, A.G. (1985). Resource Potential: Planning and Management - Moscow: Economics, 138.

Рецензент: доктор економічних наук, професор Н.Ф. Чечетова, Харківський національний університет міського господарства імені О.М. Бекетова, Україна

Автор: МАТВЄЄВА Наталя Миколаївна
кандидат економічних наук, доцент
Харківський національний університет міського господарства імені О.М. Бекетова
E-mail – natalia.matveeva1604@gmail.com

Автор: ЖОГА Аліна Сергіївна
студентка 6 курсу
Харківський національний університет міського господарства імені О.М. Бекетова
E-mail – alinazoga8@gmail.com

RESEARCH OF THEORETICAL BASES OF FORMATION OF POTENTIAL OF ENTERPRISE

Matveeva N.M., Zhoga A.S.

O.M. Beketov National University of Urban Economy in Kharkiv, Ukraine

The article deals with the ambiguity of the views of domestic and foreign authors on the nature of the interpretation of such categories as potential and resource potential. The analysis of the evolution of the interpretation of the term "potential" in the economy by scientific thought has been carried out. The study of the evolution of the scientific understanding of the term "potential" makes it possible to conclude that its introduction into economic research was associated with the development of problems of integrated assessment of the level of development of productive forces in the twenties of the last century. The approaches to determination of resource potential are described and the definitions of this category are given. The author, on the basis of the conducted research, proposed the definition of resource potential of the enterprise. In the article, the problem of complex effective evaluation of the resource potential of the enterprise as a whole is disclosed, the assessment of the components of the potential is studied in detail and described in the process of analysis. The effectiveness of using resource potential of enterprises requires the definition of a clear methodology for evaluating this process. The scheme of composition and structure of the resource potential proposed in the work is fundamental for the creation of a methodology for assessing the resource potential. Therefore, an integrated approach to the methodology for assessing the resource potential of enterprises was proposed in the work. The algorithm for the implementation of the methodology is a block diagram, which includes 12 blocks, interconnected logical sequence and the conceptual essence of the methodology for assessing the use of resource potential. Each stage (block) has feedback with the unit of the methodology for assessing the resource potential, that is, after each stage, the method can be refined under the specific conditions of a specific enterprise service sector. Each stage of implementation of the algorithm for assessing the use of resource potential is under continuous monitoring and control by the management, since the future policy of the enterprise will depend on the results obtained. In the work, it is shown how the control system correlates with each other, the functions of management, which place should take the algorithm of implementation of the methodology of evaluation and what place is the algorithm in the process of forming the effectiveness of the management system with a constant management action by the manager. The proposed algorithm for implementation of the methodology for assessing the effectiveness of the use of resource potential is a detailed program and allows us to look at the problem of resource potential assessment quite widely from different perspectives. During the writing of the article, we can say that following the given algorithm will allow the enterprise of any sphere to independently test the methodology for assessing the effectiveness of the use of resource potential of the enterprise, and the accounting of recommendations will help to more rationally approach the issue of implementation.

Keywords: potential, potential of enterprise, resource potential, estimation technique.